

Förslag och analys av miljöanpassningar – Delområde Torpaån

Regional NAP-samverkan i
prövningsgrupp 67_9 Vättern norra

Titel: **Förslag och analys av miljöanpassningar -Torpaån**
Författare: Länsstyrelsen i Örebro
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild: Övre reglerdammen Norra Torpa

INNEHÅLL

FÖRSLAG OCH ANALYS AV MILJÖANPASSNINGAR –TORPAÅN	1
INLEDNING	5
Syfte	5
Arbetsätt	6
NORRA TORPA VERKSDAMM (NAP ID 1)	6
Förslag på miljöanpassningar	9
Länsstyrelsens förslag på miljöanpassningar	9
Verksamhetsutövarens förslag på miljöanpassningar	9
Analys av föreslagna miljöanpassningar	9
Konsekvenser av möjliga miljöanpassningar	9
Motivering och miljönytta av miljöanpassningar	10
Förslag på uppföljning och kontroll av verksamheten	10
Behov av ytterligare utredningar i samverkan och inför kommande provningar	11
NORRA TORPA REGLERDAMM (NAP ID 2)	11
Förslag på miljöanpassningar	13
Länsstyrelsens förslag på miljöanpassningar	13
Verksamhetsutövarens förslag på miljöanpassningar	13
Analys av föreslagna miljöanpassningar	13
Konsekvenser av möjliga miljöanpassningar	13
Motivering och miljönytta av miljöanpassningar	14
Förslag på uppföljning och kontroll av verksamheten	14
Behov av ytterligare utredningar i samverkan och inför kommande provningar	14
SJÖSJÖNS REGLERDAMM (NAP ID 3)	15
Förslag på miljöanpassningar	17
Länsstyrelsens förslag på miljöanpassningar	17
Verksamhetsutövarens förslag på miljöanpassningar	17
Analys av föreslagna miljöanpassningar	17
Konsekvenser av möjliga miljöanpassningar	17
Motivering och miljönytta av miljöanpassningar	18

Förslag på uppföljning och kontroll av verksamheten	18
Behov av ytterligare utredningar i samverkan och inför kommande prövningar	19
BILAGA 1. SYNPUNKTER, FÖRSLAG PÅ MILJÖANPASSNINGAR M.M. FRÅN ANDRA MYNDIGHETER, KOMMUNER OCH INTRESSEORGANISATIONER	20

Inledning

Länsstyrelsen har i detta dokument utgått från de behov av åtgärder som finns vid anläggningarna i Torpaån och som presenterats i målbildsanalysen för Torpaån. Det är upp till verksamhetsutövarna att ta fram konkreta förslag på miljöanpassningar vid sina kraftverk och reglerdammar. Länsstyrelsen bidrar därefter med synpunkter och beskriver konsekvenser på allmänna intressen.

Syftet med samverkan är att Länsstyrelsen och verksamhetsutövare ska samverka kring det underlag som behövs för att säkerställa en effektiv prövning i mark- och miljödomstolen. Inför denna konsekvensanalys har det inte tagits fram några konkreta förslag på miljöanpassningar, vilket gör det svårt för Länsstyrelsen att beskriva detaljerade konsekvenser. För att samverkans syfte ska kunna uppnås finns det behov av en fortsatt diskussion mellan verksamhetsutövare och Länsstyrelsen vad gäller åtgärder och konsekvenser.

Samtliga åtgärdsförslag som Länsstyrelsen angett i de dokument som tagits fram under samverkan utgår i huvudsak från fortsatt drift av verksamheten. I de fall verksamhetsutövaren skulle välja att avveckla verksamheten förändras förutsättningarna och diskussionen om åtgärder och konsekvenser behöver i stället utgå från en avveckling av verksamheten.

Tabell 1. Län, kommun, prövningsgrupp och vattenförekomst ID för delområde Torpaån

Län	Kommun	Prövningsgrupp	Vattenförekomst ID
Örebro	Askersund	67_9 Vättern norra	WA37385162, WA75530973, WA51485221

Syfte

Detta dokument innehåller åtgärdsförslag för anläggningar inom NAP. Syftet är att redovisa slutliga åtgärdsförslag för respektive anläggning och eventuella konsekvenser som de kan få. Målet är att åtgärdsförslag och konsekvensbeskrivningar ska finnas från både Länsstyrelsen och verksamhetsutövaren.

Arbetsätt

I arbetet med förslag och analys av miljöanpassningsåtgärder användes följande underlag:

- [Målbildsanalysen](#)
- [Nulägesbeskrivningen](#)
- Status och miljö kvalitetsnormer för vatten samt behov av åtgärder som anges i Vatteninformationssystem Sverige (VISS)

Norra Torpa verksdamm (NAP ID 1)

Norra Torpa verksdamm är kraftverksdammen i Torpabäcken och för vilken övriga två dammar regleras. Dammen har en avbördningskapacitet om 3 m³/s. Anläggningen utgör det första definitiva vandringshindret i Torpaån. Regleringen vid dammen påverkar flödet i Torpaån. Dammen är relativt hög och området bedöms historiskt ha haft en relativt hög lutning och därmed varit av forsande karaktär. Dammen dämmer in en av de längre strömsträckorna i Torpaån

Tabell 2. Sammanfattning av åtgärdsförslag och konsekvenser vid Norra Torpa verksdamm.

Förslag på miljöanpassningar	Förväntad nytta för miljön	Påverkan på effektiv tillgång till vattenkraftsel	Konsekvenser för övriga allmänna intressen exempelvis kultur	Redovisning av olika uppfattning om nytta och konsekvenser av förslag på miljöanpassningar
Anordning för uppströmspassage av fisk och fauna.	Fri fiskvandring och konnektivitet inom Torpabäcken vilket skapar friska och hållbara fiskbestånd och gynnar även andra vattenlevande organismer.	Stor påverkan på kraftverket men liten påverkan på elsystemet och reglerförmågan eftersom kraftverket är mycket litet.	Åtgärder bör anpassas till den befintliga kulturmiljön för att minimera påverkan. Antikvarisk medverkan bedöms nödvändig inför planering och utformning.	
Anordning för nedströmspassage av fisk och fauna.	Samma som ovan.	Samma som ovan.	Samma som ovan.	
Tappning till uppströms passage.	Samma som ovan.	Samma som ovan.		
Tappning till nedströmspassage ca 2-10 % av flödet genom kraftstation.	Samma som ovan.	Ingen större påverkan eftersom tappningen är liten.		
Mintappning till naturfåran med högre tappning under våren och hösten.	Återskapande av livsmiljöer i strömmande vatten i Torpabäcken.	Åtgärden minskar kraftverkets elproduktion.		
Biotopvård av den rensade naturfåran nedanför dammen och kraftverksutloppet i Torpabäcken.	Återskapande av livsmiljöer i strömmande vatten i Torpabäcken.	Ingen större påverkan på elproduktionen.		

Förslag på miljöanpassningar	Förväntad nytta för miljön	Påverkan på effektiv tillgång till vattenkraftsel	Konsekvenser för övriga allmänna intressen exempelvis kultur	Redovisning av olika uppfattning om nytta och konsekvenser av förslag på miljöanpassningar
Dämnings- och sänkingsgräns.	Rimliga villkor för verksamheten och för Torpabäcken.	Ingen större påverkan på elproduktionen.		
Viltpassage vägtrumma allmän väg eftersom dämningen förhindrar utter från att passera trumman.	Delat ansvar med Trafikverket.	Ingen påverkan.		

Förslag på miljöanpassningar

Förslag på miljöanpassningsåtgärder redovisas i tabell 2 ovan. Nedan finns utförligare resonemang om förslagen och konsekvenser.

Länsstyrelsens förslag på miljöanpassningar

Den viktigaste åtgärden vid Torpa verksdamm är möjlighet till fiskvandring, mintappning och biotopvård i naturfåran.

Verksamhetsutövarens förslag på miljöanpassningar

Uppdateras efter att förslagen gått ut på dialog.

Analys av föreslagna miljöanpassningar

Konsekvenser av möjliga miljöanpassningar

Eftersom inga konkreta lösningar finns framtagna så är det svårt att analysera i nuläget. Nedan beskrivs konsekvenserna från tabellen ovan något mer utförligt.

Länsstyrelsen

Vattenkraften

Vattenkraften på platsen riskerar att påverkas allvarligt av en miljöanpassning eftersom flödet är mycket litet och det är stor risk att flödet inte räcker till både kraftverk och miljöanpassning.

Kulturmiljön

Eftersom det har bedrivits verksamhet på platsen under mycket lång tid finns det flera olika årsringar av lämningar inom området. En äldre kulturmiljö är i många fall känslig för nya inslag och ofta blir passager av olika slag ett negativt inslag i kulturmiljön. Vid Norra Torpa finns det äldre lämningar kvar men det är samtidigt mycket som har hänt på platsen. Beroende på vilken miljöanpassning som planeras så borde de kvarvarande äldre delarna kunna undvikas och därmed blir påverkan mindre. Med rätt planering och utformning kan olika åtgärder anpassas för att minimera påverkan. Antikvarisk medverkan bedöms nödvändig inför planering och utformning.

Övriga allmänna intressen

Viktigt att beakta den allmänna vägen som löper mellan de två dammarna vid Norra Torpa. Samråd bör ske med Trafikverket.

Verksamhetsutövare

Vattenkraften

XXXX

Kulturmiljön

XXXX

Övriga allmänna intressen

XXX

Motivering och miljönytta av miljöanpassningar

I det här avsnittet redovisas motiveringar till de föreslagna miljöanpassningarna samt den förväntade miljönyttan.

Länsstyrelsen

Syftet med de föreslagna åtgärderna är att uppnå miljönyttan som redovisas i målbildsdokumentet. Främst innebär det att uppnå miljö kvalitetsnormen god ekologisk status. Det innebär också att verksamheten ska vara modern och bedrivas i enlighet med miljöbalken och krav enligt annan lagstiftning. De största problemen med konnektivitet som vattenkraften orsakar kommer att minska genom att det skapas fria vandringsvägar för fisk och att hydrologin blir mer naturlig. Mintappning till upp- och nedströmspassage behöver på platsen vara tillräcklig för att upprätthålla en levande vattenmiljö. Under fiskvandringsperioder behövs högre flöden för att anlocka fisk till fiskpassagen och möjliggöra fiskvandring. Medelvattenföringen (MLQ) bedöms vara ett för lågt flöde för att användas som utgångspunkt för en mintappning och fiskvandringsflöde på denna plats.

Verksamhetsutövare

XXXX

Förslag på uppföljning och kontroll av verksamheten

Vattenhushållningen behöver följas upp och dokumenteras genom avläsning av vattennivåer och avläsning eller beräkning av flöden samt dokumentation av data. Här följer exempel på behovet av uppföljning och kontroll:

- Kontrollprogram för den kontinuerliga driften.
- Avläsning och dokumentation av vattennivåer.
- Avläsning eller beräkning av flöden till fiskpassage för upp- och nedströmsvandring.
- Uppföljning på funktionen av passage för uppströmsvandring.

- Uppföljning på funktionen av passage för nedströmsvandring.
- Analys på resultatet av uppföljning och kontroll.

Behov av ytterligare utredningar i samverkan och inför kommande prövningar

Vattenspegeln som kraftverket dämmer förhindrar transport av material och höjer vattentemperaturen i vattendraget. Det är inte utrett i vilken grad dammen höjer vattentemperaturen vilket behöver undersökas noggrannare.

I nuläget har inget underlag kommit in till länsstyrelsen som visar på att det finns tillstånd, urminnes hävd eller annan rättighet för driften av kraftverket. Det finns därför behov av ytterligare utredning kring tillstånd/urminnes hävd. Utredningen behövs för att domstolen ska kunna avgöra om det går att göra en omprövning enligt NAP eller om det krävs en nyprövning av verksamheten.

Länsstyrelsen saknar uppgifter om vilken reglering och dämning som funnits vid Norra Torpas verksdamm.

Norra Torpa reglerdamm (NAP ID 2)

Norra Torpa reglerdamm är en mindre damm och vattenmagasin precis uppströms dämningområdet för verksdammen.

Tabell 3. Sammanfattning av åtgärdsförslag och konsekvenser vid Norra Torpa reglerdamm.

Förslag på miljöanpassningar	Förväntad nytta för vattenmiljön	Påverkan på effektiv tillgång till vattenkraftsel	Konsekvenser för övriga allmänna intressen exempelvis kultur	Redovisning av olika uppfattning om nytta och konsekvenser av förslag på miljöanpassningar
Anordning för uppströmspassage av fisk och fauna.	Fri fiskvandring och konnektivitet inom Torpabäcken vilket skapar friska och hållbara fiskbestånd och gynnar även andra vattenlevande organismer.	Stor påverkan på regleringen till förmån för kraftverket eftersom Bosjön utgör det största magasinet men liten påverkan på elsystemet eftersom kraftverket är mycket litet.	Är ursprungligen ett äldre dammläge. Finns rester kvar av dammen ska hänsyn tas till de äldre delarna.	
Tappning till fiskväg, inkluderar mintappning med högflödestappning vår och höst.	Samma som ovan.	Samma som ovan.		
Miljöanpassade reglering av dämningssområde i Torpabäcken.	Förbättrad fisklek och fågelhäckning samt till nytta för andra vattenlevande organismer.	Samma som ovan.		
Fastställa dämningss- och sänkningsgräns.	Rimliga villkor för reglering av Torpabäcken.	Ingen påverkan.		
Aveckling av verksamheten och uppbyggande av naturlig botten.	Återskapande av vattenmiljöer och naturliga flöden	Ingen större påverkan.		

Förslag på miljöanpassningar

Förslag på miljöanpassningsåtgärder redovisas i tabell 3 ovan. Nedan finns utförligare resonemang om förslagen och konsekvenser.

Länsstyrelsens förslag på miljöanpassningar

Viktigaste åtgärderna på platsen är fiskväg och restaurering av de korta forsmiljöerna.

Verksamhetsutövarens förslag på miljöanpassningar

Uppdateras efter att förslagen gått ut på dialog.

Analys av föreslagna miljöanpassningar

Konsekvenser av möjliga miljöanpassningar

Eftersom inga konkreta lösningar finns framtagna så är det svårt att analysera i nuläget. Nedan beskrivs konsekvenserna från tabellen ovan något mer utförligt.

Länsstyrelsen

Vattenkraften

Stor påverkan eftersom det mesta vattnet kommer behöva gå i fiskvägen. Det är oklart vilken funktion reglerdammen fyller. Om ingen större nytta finns bör anläggningen avvecklas.

Kulturmiljön

Det är ett äldre dammläge vid platsen för reglerdammen. Det är oklart vad som finns kvar av den äldre dammvallen men äldre rester ska, i den mån de finns kvar, tas hänsyn till vid åtgärder.

Övriga allmänna intressen

Länsstyrelsen känner inte till att det finns några övriga allmänna intressen som påverkas.

Verksamhetsutövare

Vattenkraften

XXXX

Kulturmiljön

XXXX

Övriga allmänna intressen

xxx

Motivering och miljönytta av miljöanpassningar

I det här avsnittet redovisas motiveringar till de föreslagna miljöanpassningarna samt den förväntade miljönyttan.

Länsstyrelsen

Syftet med de föreslagna åtgärder är att uppnå miljönyttan som redovisas i målbildsdokumentet. Främst innebär det att uppnå miljö kvalitetsnormen god ekologisk status. Det innebär också att verksamheten ska vara modern och bedrivas i enlighet med miljöbalken och krav enligt annan lagstiftning. De största problemen rörande konnektivitet kommer att minska genom att det skapas fria vandringsvägar för fisk och att hydrologin blir mer naturlig.

Verksamhetsutövare

Xxxx

Förslag på uppföljning och kontroll av verksamheten

Vattenhushållningen behöver följas upp och dokumenteras genom avläsning av vattennivåer och avläsning eller beräkning av flöden samt dokumentation av data. Här följer exempel på behovet av uppföljning och kontroll:

- Kontrollprogram för den kontinuerliga driften.
- Avläsning och dokumentation av vattennivåer.
- Avläsning eller beräkning av flöden till fiskpassage för uppströmsvandring.
- Uppföljning på funktionen av passage för uppströmsvandring.
- Analys på resultatet av uppföljning och kontroll.

Behov av ytterligare utredningar i samverkan och inför kommande prövningar

Vattenspegeln som kraftverket dämmer förhindrar transport av material och höjer vattentemperaturen i vattendraget. Det är inte utrett i vilken grad dammen höjer vattentemperaturen vilket behöver undersökas noggrannare.

I nuläget har inget underlag kommit in till länsstyrelsen som visar på att det finns tillstånd, urminnes hävd eller annan rättighet för driften av kraftverket. Det finns därför behov av ytterligare utredning kring tillstånd/urminnes hävd. Utredningen behövs för att domstolen ska kunna avgöra om det går att göra en omprövning enligt NAP eller om det krävs en nyprövning av verksamheten.

Länsstyrelsen saknar uppgifter om vilken reglering och dämning som funnits vid Norra Torpa reglerdamm.

Sjösjöns reglerdamm (NAP ID 3)

Sjösjön utgör det största reglermagasinet för kraftverket vid Norra Torpa. Regleringen av sjön påverkar flödena i hela Torpaån. Dammen utgör vandringshinder för fisk och fauna.

Tabell 4. Sammanfattning av åtgärdsförslag och konsekvenser vid Sjösjöns reglerdamm

Förslag på miljöanpassningar	Förväntad nytta för vattenmiljön	Påverkan på effektiv tillgång till vattenkraftsel	Konsekvenser för övriga allmänna intressen exempelvis kultur	Redovisning av olika uppfattning om nytta och konsekvenser av förslag på miljöanpassningar
Anordning för uppströmspassage av fisk och fauna.	Fri fiskvandring och konnektivitet inom Torpabäcken vilket skapar friska och hållbara fiskbestånd och gynnar även andra vattenlevande organismer.	Stor påverkan på regleringen till förmån för kraftverket eftersom Bosjön utgör det största magasinet men liten påverkan på elsystemet eftersom kraftverket är mycket litet.	Är ursprungligen ett äldre dammläge. Finns rester kvar av dammen ska hänsyn tas till de äldre delarna.	
Tappning till fiskväg, inkluderar mintappning med högflödestappning vår och höst.	Samma som ovan.	Samma som ovan.		
Miljöanpassad reglering av Sjösjön.	Förbättrad fiskelek och fågelhäckning samt till nytta för andra vattenlevande organismer.	Samma som ovan.		
Fastställa dämning- och sänkningssänkningsgräns.	Rimliga villkor för reglering av Torpabäcken.	Ingen påverkan.		

Förslag på miljöanpassningar

Förslag på miljöanpassningsåtgärder redovisas i tabell 4 ovan. Nedan finns utförligare resonemang om förslagen och konsekvenser.

Länsstyrelsens förslag på miljöanpassningar

Miljöanpassningar på platsen innefattar fiskväg och miljöanpassad reglering av sjön samt tappning till Torpabäcken som med liten avvikelse motsvarar en naturlig hydrologi.

Verksamhetsutövarens förslag på miljöanpassningar

Uppdateras efter att förslagen gått ut på dialog.

Analys av föreslagna miljöanpassningar

Konsekvenser av möjliga miljöanpassningar

Eftersom inga konkreta lösningar finns att analysera i nuläget så är det svårt att dra några tydliga slutsatser. Nedan beskrivs konsekvenserna från tabellen ovan något tydligare.

Länsstyrelsen

Vattenkraften

Stor påverkan finns på verksamheten eftersom Sjösjön utgör det största reglermagasinet i avrinningsområdet.

Kulturmiljön

Det är ett äldre dammläge vid platsen för reglerdammen. Det är oklart vad som finns kvar av den äldre dammvallen men äldre rester ska, i den mån de finns kvar, tas hänsyn till vid åtgärder.

Övriga allmänna intressen

Länsstyrelsen känner inte till att det finns några övriga allmänna intressen som påverkas.

Verksamhetsutövare

Vattenkraften

XXXX

Kulturmiljön

XXXX

Övriga allmänna intressen

xxx

Motivering och miljönytta av miljöanpassningar

I det här avsnittet redovisas motiveringar till de föreslagna miljöanpassningarna samt den förväntade miljönyttan.

Länsstyrelsen

Syftet med föreslagna åtgärder är att uppnå målen som redovisas i målbildsdocumentet. Främst innebär det uppnå miljö kvalitetsnormen god ekologisk status. Det innebär också att verksamheten ska vara modern och bedrivas i enlighet med miljöbalken och krav enligt annan miljölagstiftning. En passagelösning för upp- och nedströmspassage behöver skapas vid anläggningen eftersom det är viktigt att återskapa kontakten mellan sjö och vattendrag. Dämnings- och sänkingsgräns behöver fastställas för att klargöra Sjöjöns reglering. En minimitappning samt högflodestappningar under vår och höst till Torpaån behövs eftersom regleringen av sjön påverkar flödena i hela Torpaån. Högflodestappningarna behöver anpassas så att stor fisk kan vandra uppströms. Högflodestappningarna är också viktiga för svämplanet och de djur och växter som huserar där. Då storlom häckar i sjön behöver nivåerna vara stabila under dess häckningsperiod, april-juni.

Verksamhetsutövare

xxxx

Förslag på uppföljning och kontroll av verksamheten

Vattenhushållningen behöver följas upp och dokumenteras genom avläsning av vattennivåer och avläsning eller beräkning av flöden samt dokumentation av data. Här följer exempel på behovet av uppföljning och kontroll:

- Kontrollprogram för den kontinuerliga driften.
- Avläsning och dokumentation av vattennivåer.
- Avläsning eller beräkning av flöden till fiskpassage för uppströmsvandring.
- Uppföljning på funktionen av passage för uppströmsvandring.
- Analys på resultatet av uppföljning och kontroll.

Behov av ytterligare utredningar i samverkan och inför kommande prövningar

Vattenspegeln som kraftverket dämmer förhindrar transport av material och höjer vattentemperaturen i vattendraget. Det är inte utrett i vilken grad dammen höjer vattentemperaturen vilket behöver undersökas noggrannare.

I nuläget har inget underlag kommit in till länsstyrelsen som visar på att det finns tillstånd, urminnes hävd eller annan rättighet för driften av kraftverket. Det finns därför behov av ytterligare utredning kring tillstånd/urminnes hävd. Utredningen behövs för att domstolen ska kunna avgöra om det går att göra en omprövning enligt NAP eller om det krävs en nyprövning av verksamheten.

Länsstyrelsen saknar uppgifter om vilken reglering och dämning som funnits vid Sjösjöns reglerdamm.

Bilaga 1. Synpunkter, förslag på miljöanpassningar m.m. från andra myndigheter, kommuner och intresseorganisationer

NAP-anläggning och vattenförekomst	Synpunkter samt förslag på miljöanpassningar enligt myndigheter, kommuner, intresseorganisationer (fritext)

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se